

Presennol

Y Cynghorydd JPD Blundell – Cadeirydd

N Clarke	P Davies	DK Edwards	DRW Lewis
JR McCarthy	JC Spanswick	RME Stirman	G Thomas
LM Walters	A Williams	JE Williams	

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

DG Howells a/ac RMI Shaw

Swyddogion:

Lucy Beard	Swyddog Craffu
Meryl Lawrence	Uwch Swyddog Gwasanaethau Democrataidd - Craffu
Andrew Rees	Swyddog Gwasanaethau Democrataidd - Pwyllgorau

Gwahoddedigion:

Victoria Adams	Rheolwr Cyllid Dros Dro – Rheoli Cyllideb: Cymunedau, Addysg a Chymorth i Deuluoedd
Cynghorydd Stuart Baldwin	Cymunedau Aelodau Cabinet
Cynghorydd Huw David	Arweinydd
Deborah Exton	Dirprwy Bennaeth Cyllid dros dro
Carys Lord	Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid
Janine Nightingale	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau
Cynghorydd Dhanisha Patel	Aelod Cabinet - Lles a Chenedlaethau Dyfodol
Mark Shephard	Prif Weithredwr
Cynghorydd Charles Smith	Aelod Cabinet - Addysg ac Adfywio
Cynghorydd Hywel Williams	Aelod Cabinet Adnoddau

142. DATGANIADAU O FUDDIANT

Dim

143. CYMERADWYO COFNODION

PENDERFYNWYD: Bod cofnodion cyfarfod Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Pwnc 3 ar 4 Hydref 2021 yn cael eu cymeradwyo fel Cofnod cywir a chywir.

144. STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOLIG 2022-23 I 2025-26

Cyflwynodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid grynodedb o'r adroddiad, a'i ddiben oedd cyflwyno'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ddrafft ar gyfer 2022-23 i 2025-26 i'r Pwyllgor, a oedd yn nodi blaenoriaethau gwariant y Cyngor, amcanion buddsoddi allweddol a meysydd cyllideb wedi'u targedu ar gyfer arbedion angenrheidiol. Roedd y strategaeth yn cynnwys rhagolwg ariannol ar gyfer 2022-2026 a chyllideb referniw ddrafft manwl ar gyfer 2022-23.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid a gofynnodd yr Aelodau'r cwestiynau canlynol:

Cyfeiriodd Aelod at yr arbediad disgwylidig o £300k trwy drosglwyddo'r cyfrifoldeb am reoli asedau, caeau chwarae a phafiliynau sy'n gysylltiedig â chwaraeon awyr agored yn bennaf, i Gyngorau Tref a Chymuned neu glybiau a grwpiau cymunedol, o dan y Rhaglen Trosglwyddo Asedau Cymunedol (CAT) a gofynnodd a ellid darparu manylion yr arbedion a wnaed trwy'r trosglwyddiadau fesul safle i'r Pwyllgor.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau wybod i'r Pwyllgor fod yr arbedion a ragwelwyd o £300k yn 2021-22 wedi'u cyflawni'n bennaf trwy beidio â chyllido'r staff tymhorol oherwydd bod y cyfleusterau wedi'u trosglwyddo fel rhan o'r broses CAT, ac yn ystod y pandemig felly nid oedd rhai cyfleusterau'n gweithredu ar yr adeg honno. Mewn perthynas â'r manylion y tu ôl i'r Rhaglen CAT y gofynnodd yr Aelod amdani, dywedodd y gallai ddarparu'r manylion mewn adroddiad yn y dyfodol a rhoddodd sicrwydd fod 19 o gyfleusterau wedi'u trosglwyddo o dan y Rhaglen CAT o fis Tachwedd 2021 ymlaen, 10 o'r rheini i glybiau bowlio a 9 yn gytundebau CAT hirdymor. £13.5k oedd y gost cynnal a chadw fesul lawnt fowlio'r flwyddyn, effaith blwyddyn lawn y trosglwyddiad fyddai £151k, gan ddibynnu ar bryd y digwyddodd y trosglwyddiad, felly o 2022-23 dylid gwneud arbedion blwyddyn lawn. Roedd 2 lawnt fowlio ychwanegol ym Mharc Griffin hefyd yn dod ymlaen i'w trosglwyddo i Gyngor Tref Porthcawl a byddent yn cael eu cynnwys ar ben yr arbediad hwnnw'r flwyddyn nesaf. Roedd yna hefyd 9 CATS tymor hir o wahanol glybiau ar draws y Fwrdeistref ac amcangyfrifwyd bod arbedion y rheini tua £65,000 gan ddibynnu ar faint o gyfleusterau sydd ganddynt, p'un a ydynt yn gaeau rygbi, caeau pêl-droed, p'un a oes pafiliwn ac ati. Yr effaith flwyddyn lawn ym mis Tachwedd 2021 oedd £215k.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod 10 clwb chwaraeon ychwanegol ar y pryd ac wrth symud ymlaen i 2022-23, a oedd wrthi'n trosglwyddo allan, ac fel rhan o'r trafodaethau Craffu roeddent yn ystyried a allent drefnu tenantiaethau tymor byr yn y cyfamser er mwyn trosglwyddo'r cyfleuster yn gyflymach na'r trosglwyddiad CAT tymor llawn, oherwydd bod y cytundebau prydlesu yn cymryd llawer mwy o amser i'w cyflawni. Roedd y trosglwyddiadau CAT yn dal i gael eu gwneud yn y cefndir, ond cafodd rhai Clybiau fudd o'r denantiaeth tymor byr honno ar ewyllys. O'r 10 clwb chwaraeon ychwanegol y mae gwaith yn mynd rhagddo arnynt, a chan ddibynnu ar nifer a math y caeau sydd ganddynt yn y dadansoddiad hwnnw, amcangyfrifwyd y posibilrwydd o £70k i £100k arall

Roedd Penawdau'r Telerau wrthi'n cael eu paratoi ar gyfer 3 chlwb rygbi i reoli eu caeau eu hunain, gan arbed tua £20,000, tra bod 7 Cyngor Tref a Chymuned ar hyn o bryd yn bwriadu symud 8 cae chwarae a rhai pafiliynau ymlaen, y gobeithiwyd y bydd rhai ohonynt yn cael eu cwblhau erbyn 31 Mawrth 2022 a gallent weld arbedion o hyd at £30k o'r cyfleusterau hynny. Gallai effaith blwyddyn lawn bosibl y trosglwyddiadau cyfleusterau ychwanegol hynny o £146k arall yn ychwanegol at yr arbedion a wnaed yn y flwyddyn gyfredol, olygu fwy na'r targed o £300k. Roedd y Rhaglen CAT yn agosáu at y diwedd â chyfanswm o tua 40 o gyfleusterau yn cael eu trosglwyddo erbyn y flwyddyn nesaf a byddai'n sicrhau £300k o arbedion rheolaidd i'r Cyngor ac yn diogelu chwaraeon cymunedol.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau wybod i'r Pwyllgor bod angen dull gwahanol o weithredu ar gyfer y tri phrif barc ym Mharc Lles Maesteg, Caeau Trecelyn, Pen-y-bont ar Ogwr a'r 'Planka', Nant-y-moel oherwydd y patrwm defnydd cymhleth a nifer y clybiau sy'n defnyddio'r cyfleusterau hynny. Roedd adolygiad o'r cyfleusterau hynny'n cael ei gynnal, a byddai cynigion yn cael eu cyflwyno ar sut y gellid eu rheoli yn y dyfodol. Dywedodd hefyd fod rhywfaint o fuddsoddiad ar y cyd yn cael ei wneud mewn cyfleusterau o'r dyraniad cyfalaf £1M a wnaed yn 2019 i alluogi clybiau i wneud gwelliannau i gaeau a draenau. Hyd yma, cafodd £628k ei fuddsoddi mewn grantiau i glybiau ar gyfer gwelliannau cyfalaf i gyfleusterau, â thua £372k ar gael yn 2022-23 ar

gyfer buddsoddiad ar y cyd yn y dyfodol. Roedd yn bwysig bod y cyfleusterau'n cael eu cynnal ar gyfer chwaraeon cymunedol yn y dyfodol, ac roedd clybiau wedi croesawu cyfranogiad i gael gwell cyfleusterau. Fel yr oedd pethau ar yr adeg honno, roedd y Rhaglen CAT wedi bod yn llwyddiannus hyd yn hyn a diolchodd i'r Tîm o dan arweiniad y Swyddog Trosglwyddo Asedau Cymunedol am y dull pragmatig o gyflawni'r Rhaglen, gan alluogi arbedion o flwyddyn i flwyddyn, a sicrhau chwaraeon cymunedol yn y Fwrdeistref Sirol.

Cyfeiriodd Aelod at y setliad uwch o 9.2% a gofynnodd beth yw'r ganran wirioneddol sydd ar gael i'w wario gan y Cyngor oherwydd bod aelodau o'r cyhoedd yn credu bod yr arian hwn ar gael.

Rhoddodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid wybod i'r Pwyllgor bod pwysau sylweddol roedd yn ofynnol i'r Cyngor eu bodloni mewn perthynas â'r cynnydd mewn Yswiriant Gwladol, gan gyllido'r dyfarniad cyflog yn llawn, nad oedd wedi'i setlo ar gyfer y flwyddyn gyfredol a thalu'r Cyflog Byw Gwirioneddol ar gyfer gofal cymdeithasol, i gynnwys staff sy'n gweithio yn y sector annibynnol lle comisiynodd y Cyngor y gwasanaeth hwnnw, amcangyfrifir ei fod yn £2.5M. Dywedodd fod pwysau cost sylweddol hefyd o fewn y gyllideb bresennol ar gyfer eleni, mewn perthynas â chlundiant o'r cartref i'r ysgol a chostau uwch mewn perthynas â gwaredu gwastraff.

Dywedodd y Prif Weithredwr fod angen bod yn ofalus o'r cynnydd o 9.2% yn y setliad, â chwyddiant dros 5%. Byddai cronfa galedi Llywodraeth Cymru yn dod i ben ar 31 Mawrth 2022 ac felly byddai angen i'r Cyngor ariannu'r pwysau ychwanegol ym maes gofal cymdeithasol, cymorth cynnar a digartrefedd. Er bod y setliad yn fwy hael na'r hyn a welwyd ers degawd, dywedodd ei fod yn cydnabod y cynnydd mewn costau byw a chynigiwyd cynnydd 0% yn y Dreth Gyngor, ag ychydig iawn o doriadau i wasanaethau yn cael eu cynnig.

Pwysleisiodd Aelod yr angen am gywirdeb wrth adrodd a gofynnodd am ddadansoddiad o'r safleoedd ynghyd â'r costau cynnal a chadw blynyddol a drosglwyddwyd o dan y Rhaglen CAT, er mwyn sicrhau nad oedd cyfrif dwbl.

Dywedodd Aelod nad oedd rhai clybiau'n gallu ymrwymo i drosglwyddiad Asedau Cymunedol oherwydd materion yn ymwneud â defnydd tir a bod angen eu hystyried fel achosion arbennig.

Cytunodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau i ddarparu rhestr o safleoedd a drosglwyddwyd i'r Aelod Pwyllgor ynghyd â'r costau cynnal a chadw blynyddol. Rhoddodd sicrwydd i'r Pwyllgor nad oedd cyfrif dwbl wedi digwydd.

Cyfeiriodd Aelod at y ffaith bod y Gyfarwyddiaeth wedi'i diogelu rhag gostyngiadau yn y gyllideb oherwydd y setliad cyllideb gwell na'r disgwyl a gofynnodd pa bwysau cyllidebol, arbedion effeithlonrwydd neu doriadau a oedd wedi'u gwrthod neu eu gohirio tan y blynyddoedd i ddod. Dywedodd fod y Gyfarwyddiaeth Gymunedau a thir y cyhoedd wedi cymryd y rhan fwyaf o'r toriadau i ddiogelu addysg a gwasanaethau cymdeithasol dros y blynyddoedd, a bod gofyn i lywodraeth leol wneud mwy oherwydd newidiadau rheoleiddiol a deddfwriaethol ac o dan bwysau i ddarparu gwasanaethau'r rheng flaen a gofynnodd pa wasanaethau yn y Gyfarwyddiaeth oedd yn statudol a pha rai oedd yn ddewisol.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau wybod i'r Pwyllgor nad oedd y rhan fwyaf o wasanaethau yn y Gyfarwyddiaeth sy'n rheng flaen, gan gynnwys ffyrdd, gwastraff, iechyd a diogelwch trwy'r landlord corfforaethol, y rhan fwyaf o waith y Tîm Adfywio ac eithrio adeiladau rhestredig a gwaith y Tîm Datblygu Economaidd, yn rhwymedigaethau statudol. Fodd bynnag, roedd gwaith y gwasanaethau hynny'n bwysig

er mwyn cyflawni amcanion llesiant a sbarduno'r gwaith o adfywio ac adfer economi Pen-y-bont ar Ogwr. Dywedodd fod cyllideb y Gyfarwyddiaeth yn £29M, ac ni ellid newid £19M ohono oherwydd ei fod yn cwmpasu priffyrdd a gwasanaethau gwastraff. Roedd y £10M a oedd yn weddill o'r gyllideb ar gyfer darparu'r rhan fwyaf o wasanaethau'r Gyfarwyddiaeth, â'r gost o gyflawni adfywio a datblygu economaidd yn llai na £1M i'w chyflawni'n flynyddol, ond daethant â swm aruthrol o gyfalaf i mewn trwy gyllid grant. Roedd y Rhaglen Gyfalaf bresennol sy'n cael ei chyflwyno yn golygu £53M o waith ar y safle, ac roedd £35M o gyllid grant wedi'i sicrhau gan y tîm hwnnw ac nid yw'n cynnwys paratoi ceisiadau Cyllid Ffyniant Bro o tua £40M ar gyfer Pont Penprysg a gwaith i Bafiliwn y Grand, Porthcawl. Yn bwysig, roedd y Tîm hefyd yn ymgymryd â gwaith mewn Trefi a'r Cymoedd trwy'r Cyllid Grant Trawsnewid Trefi, a weithredir trwy Lywodraeth Cymru ac yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, enillwyd grantiau o £1.6M ar gyfer sefydliadau manwerthu yng nghanol trefi. Gwariwyd dros £600k ar 88 eiddo masnachol ledled y Fwrdeistref yn ystod y pandemig i'w paratoi ar gyfer Covid.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau wybod i'r Pwyllgor, er nad oedd y timau datblygu economaidd ac adfywio yn swyddogaethau statudol, mae'r gwaith a wnânt yn bwysig iawn i'r Fwrdeistref. Dywedodd fod y Gyfarwyddiaeth yn ddarbodus iawn a bod angen iddi weithio'n graffach a chydweithio'n rhanbarthol â Bargen Ddinesig Prifddinas-Rhanbarth Caerdydd. Dywedodd hefyd fod angen edrych ar ffyrdd eraill o weithio ac nad oedd am wneud toriadau nac arbedion yn y dyfodol o ran adfywio neu ddatblygu economaidd. Efallai y bydd yn rhaid gwneud arbedion ac roedd yn bwysig nad oedd yn effeithio ar ansawdd, darpariaeth ac ar yr agenda datblygu economaidd.

Rhoddodd yr Aelod Cabinet dros Gymunedau wybod i'r Pwyllgor y dylid nodi'r arbedion a wnaed fel toriadau y bu'n rhaid eu gwneud. Oni bai am adfywio a datblygu economaidd, dywedodd na fyddai cynlluniau fel Neuadd y Dref Maesteg, trawsnewid hen adeilad McDonalds, y ceisiadau ffyniant bro a gwaith i amddiffynfeydd môr ym Mhorthcawl a maes parcio Llyn Halen yn cael eu cyflawni. Dywedodd hefyd fod gwasanaethau anstatudol yr un mor bwysig i'r cyhoedd a bod cyllid sylweddol yn cael ei gyflwyno trwy waith borgen ddinesig Prifddinas-Rhanbarth Caerdydd a rhaglenni cyflogaeth sydd wedi'u sicrhau trwy gyllid grant sy'n helpu pobl i ddychwelyd i gyflogaeth trwy ddarpariaeth anstatudol.

Gofynnodd Aelod o'r Pwyllgor, â'r beichiau ychwanegol yn cael eu rhoi ar lywodraeth leol i wneud mwy a mwy, a ddylai'r rhwymedigaethau hyn gyd-fynd â lefel arall o lywodraeth ac a fu unrhyw ymateb negyddol i'r posibilrwydd o gael cyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru i ddarparu'r gwasanaethau hyn, yn hytrach na dibynnu ar y setliad i ddarparu gwasanaethau dewisol.

Rhoddodd yr Aelod Cabinet dros Gymunedau wybod i'r Pwyllgor nad oedd y Cyngor yn dibynnu'n llwyr ar y setliad i gyllido darpariaeth anstatudol, sicrhawyd llawer o'r cyllid o gyllid grant trwy nifer o ffynonellau, ac roedd elfen o'r setliad yn darparu arian cyfatebol ar gyfer prosiectau. Dywedodd fod y Cyngor wedi cael ei warchod rhag gorfod gwneud toriadau oherwydd y setliad gwell ar gyfer y flwyddyn i ddod. Ychwanegodd, oherwydd diwedd cyllid Ewropeaidd, roedd dewisiadau amgen a phartneriaethau'n cael eu hystyried i sicrhau cyllid allanol fel y Gronfa Ffyniant Gyffredin i barhau â phrosiectau i gael pobl yn ôl i gyflogaeth ac ar gyfer adeiladau nodedig. Cyfeiriodd y Pwyllgor hefyd at bwysau parhaus o ran y gyllideb a'r cynnig i rewi'r Dreth Gyngor.

Ategodd yr Aelod Cabinet dros Addysg ac Adfywio sylwadau'r Aelod Cabinet dros Gymunedau a chyfeiriodd at drefniadau partneriaeth ar gyfer prosiectau adfywio fel Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif a darperir â phartneriaid, gan gynnwys Llywodraeth Cymru, Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig a Chynghorau Tref a Chymuned. Roedd effaith luosogi prosiectau hefyd i ystyried lle y gallai buddsoddiad o filoedd

sicrhau enillion o filiynau. Daeth i'r casgliad bod uchelgeisiau'r Cabinet yn cael eu costio a'u cyflwyno yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau wybod i'r Pwyllgor bod lle ar gyfer penderfyniadau rhanbarthol a lleol. Roedd yr Awdurdod yn symud tuag at strwythur Cyd-bwyllgor Corfforaethol â llywodraethu rhanbarthol ar gyfer cynllunio a thrafnidiaeth strategol ac roedd gwaith yn mynd rhagddo ar ddarparu cyswllt metro Porthcawl i gysylltu â Phen-y-bont ar Ogwr. Ymhlith prosiectau rhanbarthol eraill roedd seilwaith gwefru cerbydau allyriadau isel iawn mewn meysydd parcio a'r gronfa hyfywedd tai. Yn lleol, roedd y prosiectau'n cynnwys ailddatblygu Cosy Corner a chyflawni carbon sero-net erbyn 2030 ar draws gwasanaethau'r Cyngor. Mewn prosiect lleol arall, roedd y Cyngor yn gweithio â Choleg Pen-y-bont ar Ogwr i ddod â champws newydd i ganol tref Pen-y-bont ar Ogwr i gynyddu nifer yr ymwelwyr. Esboniodd bwysigrwydd parhau i weithio'n rhanbarthol i sicrhau bod partneriaethau a datblygu economaidd o fudd i bawb.

Rhoddodd y Prif Weithredwr wybod i'r Pwyllgor bod y Cyngor yn gweithredu fel un Cyngor a bod y Gyfarwyddiaeth Gymunedau yn cyfrannu at gael pobl yn ôl i waith, a gafodd effaith uniongyrchol ar fudd-daliadau a gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

Dywedodd yr Arweinydd na ddylid gwahaniaethu rhwng gwasanaethau dewisol a statudol, a thynnodd sylw at enghraifft Neuadd y Dref Maesteg, sy'n brosiect adfywio, ond mae gan y Cyngor gyfrifoldebau statudol hefyd oherwydd ei fod yn adeilad rhestredig, ac mae'n cynnwys darpariaeth llyfrgell. Dywedodd fod pont Penprysg, sy'n brosiect adfywio, hefyd yn cyflawni cyfrifoldebau trafndiaeth statudol y Cyngor. Roedd gan y Cyngor ddyletswydd statudol fel yr Awdurdod Tai Strategol i ddarparu cartrefi newydd mewn partneriaeth â landlordiaid cymdeithasol cofrestredig.

Gofynnodd Aelod beth fyddai'n digwydd i glybiau chwaraeon a chyfleusterau nad oeddent wedi dangos diddordeb yn y broses CAT hyd yn hyn.

Rhoddodd yr Arweinydd wybod i'r Pwyllgor am ymrwymiad i gyflwyno adroddiad i gyfarfod o'r Cabinet yn y dyfodol ar y broses honno.

Cyfeiriodd Aelod o'r Pwyllgor at Dabl 6 yn yr adroddiad a ddangosodd gynnydd o 4% yn y gyllideb ar gyfer Addysg a Chymorth i Deuluoedd, a chafodd y Gyfarwyddiaeth Gymunedau gynnydd o 2%, a mynegodd bryder na chafodd y Gyfarwyddiaeth yr un cynnydd â Chyfarwyddiaethau eraill. Croesawyd y buddsoddiad cyfalaf yn nhir y cyhoedd, ond roedd angen cyllid refeniw ar gyfer gwaith cynnal a chadw, a gofynnodd am y dull un Cyngor o weithredu, pan y rhain oedd y gwasanaethau a oedd yn wynebu ymlaen.

Rhoddodd y Prif Swyddog - Newid a Pherfformiad Cyllid wybod i'r Pwyllgor bod Llywodraeth Cymru, pan oedd y setliad yn hysbys, wedi gwneud rhai tybiaethau gan gynnwys y byddai'r Cyngor yn cyllido: y cyflog byw gwirioneddol; gofynion deddfwriaethol fel anghenion dysgu ychwanegol; cefnogi Gwasanaethau Cymdeithasol, ac ariannu cyflogau athrawon.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod y Gyfarwyddiaeth wedi gwneud llawer iawn o arbedion bob blwyddyn, ond bod y Cyngor yn gweithredu fel un ac wedi cyllidebu felly. Esboniodd fod pwysau cyllidebol o ganlyniad i'r cynnydd mewn costau gwaredu gwastraff oherwydd cynnydd mewn tunelledd a'r cynnydd mewn Yswiriant Gwladol, a bod angen gwneud arbedion o hyd.

Dywedodd yr Arweinydd fod angen llawer o'r arbedion oherwydd gofynion statudol newydd ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol oherwydd cynnydd yn nifer y plant lleol yr oedd yn rhaid diwallu eu hanghenion. Roedd y Cyngor wedi ymrwymo i dalu'r cyflog

byw gwirioneddol i staff gofal cymdeithasol, gan gynnwys y rheiny mewn gwasanaethau a gomisiynwyd, yn unol â Pholisi'r Cyngor a Llywodraeth Cymru.

Cyfeiriodd Aelod at bwysau cyllidebol COM 1 i 3 mewn perthynas â chostau gwaredu uwch ar gyfer mwy o wastraff cegin, gwastraff bagiau glas a sbwriel ar y stryd a gofynnodd sut y cafodd y cynnydd ei gyfrifo, ei fonitro a sut oedd ffigurau'r pwysau cyllidebol wedi'u cyfrifo.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod y pandemig wedi gweld cynnydd yn y tunelledd o wastraff cegin sy'n cael ei gasglu o gartrefi oherwydd bod mwy o bobl yn gweithio gartref a newid mewn arferion siopa. Gwelwyd cynnydd hefyd mewn gwastraff gweddilliol, na ellid ei ailgylchu. Bu cynnydd hefyd yn y gwastraff sy'n cael ei gasglu o finiau mewn parciau a mannau harddwch, oherwydd bod pobl yn gwneud mwy o ymarfer corff yn ystod y pandemig. Roedd mwy o gartrefi'n cael eu hadeiladu yn y Fwrdeistref a oedd hefyd yn cyfrannu at gynnydd mewn tunelledd a gasglwyd, ond roedd pobl yn ailgylchu mwy, a allai leihau pan fydd pobl yn dychwelyd i'w gweithle mewn trefniadau gweithio cyfunol yn y dyfodol. Dywedodd fod yr union dunelledd a gasglwyd yn hysbys oherwydd bod yn rhaid rhoi gwybod i Lywodraeth Cymru amdano fel rhan o dargedau ailgylchu, a byddai briff gwylio'n cael ei gadw ar union gwantwm y tunelledd a gesglir wrth symud ymlaen.

Cyfeiriodd Aelod at bwysau cyllidebol COM 1 mewn perthynas â chostau gwaredu uwch oherwydd bod mwy o dunelledd cegin yn cael ei gasglu a gofynnodd a ellid defnyddio'r cynnydd mewn gwastraff bwyd a'r trydan a gynhyrchir yn y gwaith treulio anaerobig yn Stormy Down i wrthbwysu costau gan Kier, oherwydd bod mwy o drydan yn cael ei gynhyrchu.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau y byddai'n edrych ar yr awgrym hwn. Dywedodd fod y cyfleuster treulio anaerobig yn bwysig wrth gyfrannu at y targed carbon sero-net erbyn 2030. Ychwanegodd mai un o Argymhellion Panel Ymchwil a Gwerthuso'r Gyllideb oedd adolygu'r mecanwaith ar gyfer casglu gwastraff bwyd a gallai newid yn y math o fagiau a ddefnyddir i wrthbwysu rhywfaint o gost y tunelledd a gwneud arbedion.

Cyfeiriodd Aelod o'r Pwyllgor at y ffaith bod yn rhaid gwagio'r bagiau gwastraff bwyd gwyrdd yn Stormy Down er mwyn osgoi tagu'r peiriannau, a bod preswylwyr wedi canfod bod y bagiau'n chwalu'n ddarnau. Gofynnwyd a ellid ystyried bagiau gwastraff bwyd plastig neu bapur, a allai arwain at bwysau'r gyllideb yn newid o goch i wyrdd.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau mai un o'r arbedion arfaethedig oedd newid y bagiau gwastraff bwyd i ffynhonnell arall oherwydd bod yn rhaid i'r gweithwyr yn y ffatri dynnu'r gwastraff bwyd o'r bagiau oherwydd eu bod yn achosi problemau â'r peiriannau. Byddai bagiau bioddiraddadwy yn cael eu tynnu o fis Ebrill mewn ymgynghoriad â'r cyfleuster yn Stormy Down a datrysiaid diwygiedig yn cael ei ystyried.

Cyfeiriodd Aelod at bwysau cyllidebol COM 2 mewn perthynas â chostau gwaredu uwch oherwydd bod mwy o wastraff bagiau glas yn cael ei gasglu a gofynnodd gain faint roedd y tunelledd wedi cynyddu.

Ymatebodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod llawer o bobl allan yn y gwaith yn ystod y dydd cyn y pandemig, ac roedd plant yn yr ysgol, ond â gweithio o'r cartref ac ysgol gartref, ynghyd â chynnydd ym mhoblogaeth y Fwrdeistref â datblygiad tai newydd, roedd swm y gwastraff gweddilliol a gasglwyd mewn bagiau glas wedi cynyddu. Cadarnhaodd fod terfyn o 2 fag glas fesul cartref fesul casgliad. Roedd y

Cyngor yn llwyddo i ailgylchu dros 70%. Dywedodd y gallai gadarnhau'r union dunelledd sy'n dangos y cynnydd misol mewn gwastraff bagiau glas yn ystod y pandemig.

Gofynnodd Aelod a fyddai cynnydd yn y tunelledd a gesglir oherwydd bod cartrefi newydd yn cael eu hadeiladu yn cael ei gynnwys yn y contract gwastraff.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod cynnydd yn y contract oherwydd bod cartrefi newydd yn cael eu hadeiladu, fodd bynnag roedd y cynnydd mewn cartrefi newydd wedi rhagori ar yr hyn a oedd wedi'i gynnwys yn y contract. Dywedodd fod 5 neu 6 o safleoedd mawr o dai wedi'u nodi yn y Cynllun Datblygu Lleol, a fyddai'n rhoi pwysau nid yn unig ar y gwasanaeth casglu gwastraff, ond hefyd ar ffyrdd, ysgolion a gwasanaethau cymdeithasol.

Dywedodd un Aelod y byddai angen cynnwys y tunelledd cynyddol o wastraff a gesglir yn y contract gwastraff newydd.

Cyfeiriodd Aelod at y cynigion i leihau'r gyllideb ac yn benodol COM1, y gostyngiad arfaethedig i'r Gronfa Adfywio Strategol o £299k o'r gyllideb dros ddwy flynedd a gofynnodd pa brosiectau y gellid eu rhoi mewn perygl.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau wybod i'r Pwyllgor ei fod yn bwriadu tynnu £20k o'r gyllideb yn y flwyddyn i ddod, ac yn y flwyddyn ganlynol tynnu £270k o'r gyllideb, er bod ei statws wedi'i nodi yn goch oherwydd ar hyn o bryd roedd yn rhywbeth nad oedd y Cyngor yn dymuno ei wneud. Dywedodd na fyddai'n effeithio ar brosiectau cyfredol ond y byddai'n effeithio ar gynlluniau yn y dyfodol. Rhoddodd wybod i'r Pwyllgor mai ychydig iawn o gynlluniau grant sy'n cael eu cyllido'n llawn a bod elfen o gyllid cyfatebol bob amser, ac y gellir rhoi gwerth y tir fel arian cyfatebol. Dywedodd y byddai'n dymuno diogelu'r gronfa honno oherwydd ei bod yn rhoi'r gallu i'r Cyngor gynnal astudiaethau dichonoldeb.

Gofynnodd Aelod a fyddai'r cynnig i leihau'r gyllideb yn rhoi Uwchgynllun Canol Tref Pen-y-bont ar Ogwr mewn perygl a hefyd yn peryglu'r prosiectau.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod rhai o'r cynlluniau yn yr Uwchgynllun ar hyn o bryd yn ddiogel oherwydd bod Swyddogion Adfywio yn gweithio ar symud Coleg Pen-y-bont ar Ogwr i adeilad newydd ar Cheapside, â Chyllid Trawsnewid Trefi i gaffael gorsaf yr heddlu. Roedd swyddogion hefyd yn gweithio â Network Rail i integreiddio'n well rhwng yr orsaf reilffordd a'r orsaf fysiau. Dywedodd y byddai'r rhan fwyaf o'r cyllid cyfatebol ar gyfer cynlluniau yn dod o'r Rhaglen Gyfalaf ac nid o'r Gronfa Adfywio Strategol. Dywedodd y byddai adroddiad yn cael ei gyflwyno i gyfarfod o'r Pwyllgor yn y dyfodol ar y dulliau cyllido ar gyfer cynlluniau.

Dywedodd y Prif Swyddog - Newid a Pherfformiad Cyllid fod Pwyllgor y gronfa sirol gyfan o £250k y flwyddyn i ariannu dichonoldeb corfforaethol a rhoddodd sicrwydd i'r Pwyllgor fod arian arall ar gael i ariannu rhywfaint o'r gwaith.

Dywedodd Aelod o'r Pwyllgor y byddai arbediad £270k yn anfon y neges anghywir at fuddsoddiad posibl yn y dyfodol ac y dylid ei ddileu fel cynnig i leihau'r gyllideb.

Cyfeiriodd Aelod o'r Pwyllgor at y setliad cyllideb iach a ddyfarnwyd i'r Cyngor a gofynnodd pa gynigion i leihau'r gyllideb a oedd wedi'u tynnu neu eu gohirio tan flynyddoedd y dyfodol oherwydd ei bod yn ddyletswydd arnom i ddod o hyd i feysydd eraill i gydbwysu'r gyllideb.

Dywedodd y Prif Swyddog - Newid a Pherfformiad Cyllid, oherwydd y setliad gwell na'r disgwyl, y bu'n bosibl lleihau rhai o'r arbedion a ddisgwylir gan y Gyfarwyddiaeth.

Dyweddodd aelod o'r Pwyllgor y gallai'r Cyngor fod o dan anfantais ddifrifol pe bai'n torri cyllid adfywio wrth gystadlu yn erbyn awdurdodau lleol eraill am fuddsoddiad.

Ymatebodd yr Arweinydd y byddai'r cyllid craidd ar gyfer y Tîm Adfywio yn parhau ac y byddai cronfa gorfforaethol ar gael y gellid ei defnyddio trwy'r Tîm Adfywio. Dywedodd fod cyllid arall ar gael i'r Cyngor a bod cyllid wedi'i sicrhau ar gyfer Pont Penprysg a chyswllt metro Porthcawl o Brifddinas-Rhanbarth Caerdydd. Gobeithiai, wrth i ffynonellau cyllido eraill ddod ar gael, na fyddai effaith ar y Cyngor.

Dyweddodd y Dirprwy Arweinydd nad oedd y cynigion i leihau'r gyllideb wedi'u gosod mewn carreg ac y gellid eu gwrthdroi trwy gynyddu'r Dreth Gyngor, ond ni fyddai'n cael effaith ar gyllideb y flwyddyn i ddod.

Dyweddodd Aelod o'r Pwyllgor, ar sail y rhagdybiaeth y byddai cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor ym mlynnyddoedd y dyfodol, na ddylid cynnwys y cynnig i leihau'r gyllideb ar gyfer y Gronfa Adfywio Strategol yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig.

Dyweddodd y Dirprwy Arweinydd fod y ffigurau ar gyfer y flwyddyn ganlynol yn ddangosol, ac nad oedd y gyllideb wedi'i chydbwysu eto.

Cyfeiriodd Aelod o'r Pwyllgor at gynnig i leihau'r gyllideb COM2 - Rhoi'r gorau i gcontract Twristiaeth ag AMA Associates, Cwmni Cysylltiadau Cyhoeddus allanol sy'n hyrwyddo Pen-y-bont ar Ogwr ag amrywiaeth o gyhoeddwyr, a gofynnodd a yw'r Fwrdeistref Sirol yn cael ei hysbysebu mewn gwasanaethau traffyrdd ac a yw'r adran datblygu economaidd yn delio â thwristiaeth.

Gofynnodd Aelod o'r Pwyllgor a oedd gan y Cyngor Adran Dwristiaeth.

Dyweddodd yr Aelod Cabinet dros Gymunedau wrth y Pwyllgor nad oes gan y Cyngor Adran Dwristiaeth a byddai cael un yn arwain at gynydd yn y Dreth Gyngor i gyllido'r gwasanaeth. Dywedodd fod y tîm o fewn y Gyfarwyddiaeth Gymunedau yn gwneud gwaith rhagorol â'r adnoddau oedd ganddynt.

Gwnaeth Arweinydd wahaniaethu rhwng cefnogi twristiaeth a chefnogi marchnata twristiaeth, a thynnodd sylw at enghreifftiau diweddar o dwristiaeth yn y Fwrdeistref Sirol, datblygu'r cyfleuster Chwaraeon Dŵr ym Mhorthcawl a'r Cyngor yn awdurdod lleol sy'n derbyn ar gyfer Parc Rhanbarthol y Cymoedd. A bod Parc Bryngarw wedi cael y nifer uchaf erioed o ymwelwyr. Dywedodd fod y Cyngor wedi symud o gael canolfannau twristiaeth wedi'u staffio i ddefnyddio llwyfannau ar-lein ar gyfer hyrwyddo a bod sector twristiaeth ffyniannus a fyddai'n arwain at ailddatblygu Neuadd y Dref Maesteg a hefyd gynlluniau ar gyfer gwesty newydd.

Cyfeiriodd Aelod at gynnig i leihau'r gyllideb COM3 - Newid cyfansoddiad bagiau Gwastraff Bwyd Cartrefi a gofynnodd pam roedd ei statws yn goch, o gofio mai'r bwriad oedd newid y bagiau ym mis Ebrill.

Dyweddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod ei statws yn fwy oren ar yr adeg honno, ond roedd nifer o opsiynau'n cael eu harchwilio â'r ffatri yn Stormy Down i ddewis y math mwyaf priodol o fag i'w ddefnyddio.

Cyfeiriodd Aelod at gynnig i leihau'r gyllideb COM4 - Dileu Busnes mewn Ffocws o redeg Canolfannau Menter ym Mhen-y-bont ar Ogwr a gofynnodd beth oedd y cyfraddau swyddfeydd gwag.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau wybod i'r Pwyllgor am y nifer uchel o gyfraddau swyddfeydd gwag yn yr adran Landlord Corfforaethol a drafodwyd â'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol ac Adnoddau Dynol, ac roedd cynllun i recriwtio cymorth dros dro ar gyfer y gwasanaeth hwnnw. Byddai'n rhoi rhywfaint o bwysau ar y gwasanaeth, ond yn y tymor hir y gobaith oedd datrys hynny. Dywedodd fod Busnes mewn Ffocws wedi cynorthwyo â'r Canolfannau Menter, ond teimlwyd nad oedd fawr o werth mewn parhau â'r contract hwnnw.

Cyfeiriodd Aelod at gynnig i leihau'r gyllideb COM5 - Roedd adain o Ravens Court wedi'i rentu yn fasnachol i sefydliad neu fusnes sy'n bartner, a gofynnodd a oedd y Cyngor yn derbyn incwm ar gyfer un o'r adenydd a ddefnyddir fel canolfan frechu, ac a oedd ystyriaeth wedi'i rhoi i werthu'r adeilad.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod y Cyngor yn derbyn incwm o rent ac am gost cyfleustodau gan y Bwrdd Iechyd am ddefnyddio adain fel canolfan frechu. Nid oedd penderfyniad wedi'i wneud eto ynghylch a ddylid gwerthu'r adeilad oherwydd y prosiect gweithio cyfunol. Gellid ystyried amrywiaeth eang o opsiynau fel rhentu tair adain yn fasnachol, a'r Ganolfan Ddiogelu Amlasiantaethol yn aros yn yr adeilad.

Soniodd yr Arweinydd am hyblygrwydd dyluniad yr adeilad fel y gallai gwahanol denantiaid ddefnyddio'r adeilad. Eglurodd y byddai'r Bwrdd Iechyd yn parhau i gael cynnig yr adeilad oherwydd pwysigrwydd y rhaglen frechu.

Dywedodd y Cadeirydd fod Aelodau'r Pwyllgor a oedd yn dymuno gofyn cwestiynau i gyd wedi siarad, felly oherwydd nad oedd unrhyw gwestiynau pellach i'r gwahoddedigion, diolchodd i'r gwahoddedigion am eu presenoldeb a gwnaethant adael y cyfarfod.

Ar ôl ystyried yr adroddiad a'r atodiadau, gwnaeth y Pwyllgor yr Argymhellion canlynol ar gyfer eu cydgrynhoi a'u cynnwys yn yr adroddiad i'r Cabinet ar yr MTFs drafft, gan gynnwys y pwysau arfaethedig ar y gyllideb a'r cynigion i leihau'r gyllideb o fewn cylch gwaith y Pwyllgor Craffu hwn, fel rhan o'r broses ymgynghori ar y gyllideb:

Argymhellion

1. Gofynnodd y Pwyllgor am ddadansoddiad ysgrifenedig o'r rhestr o Drosoglwyddiadau Asedau Cymunedol a oedd wedi digwydd hyd yma â'r costau cynnal a chadw fesul safle i nodi'r arbedion.
2. Croesawodd y Pwyllgor y byddai adroddiad yn cael ei baratoi i'r Cabinet ar Drosoglwyddo Asedau Cymunedol, gan gynnwys y wybodaeth ddiweddaraf am y clybiau cyfleusterau cymunedol hynny nad oeddent wedi mynegi diddordeb mewn trosglwyddo.
3. Croesawodd y Pwyllgor y cynnydd o 9.2% yn y setliad gan Lywodraeth Cymru ond mae'n dorcalonnus bod arbedion yn dal i gael eu cynnig i'r Gyfarwyddiaeth Gymunedau, yn enwedig y Gronfa Adfywio Strategol, oherwydd ei phwysigrwydd i genedlaethau'r dyfodol. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod unrhyw ostyngiadau yn y Gyfarwyddiaeth Gymunedau yn ddewis olaf, a bod cyllideb y Gronfa Adfywio Strategol yn arbennig yn cael ei diogelu gymaint â phosibl rhag gostyngiad, fel blaenoriaeth o'r rhestr o ostyngiadau arfaethedig y Gyfarwyddiaeth Gymunedau. (Cynigion i leihau'r gyllideb, yn enwedig COM1)
4. Mewn perthynas â phwysau cyllidebol COM1, COM2 a COM3, gofynnodd y Pwyllgor am wybodaeth am fwy o dunelledd ar gyfer gwastraff cegin, gwastraff bagiau glas a sbwriel ar y stryd a'r cynnydd canrannol mewn perthynas â phob un.

5. Argymhellodd y Pwyllgor y dylai'r Cabinet archwilio'r holl wasanaethau dewisol i sicrhau eu bod i gyd yn sicrhau gwerth am arian i'r Awdurdod Lleol.

145. **EITEMAU BRYS**

Dim

Daeth y cyfarfod i ben am 12:14